

עלוך שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמיהם

פרשת יתרו

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאצרות אמונים

את החולה בשבת וצריך לומר לו: "שבת היא מלועלך ורפואה קרובה לבוא", וכדלהלן:
משה' - ראשי תבות 'שבת היא מלועלך, פאשר 'ידבר' זאת האדם בפני החולה, אזי 'האלקים יענו' בראשי תבות 'קול', שהם: 'ורפואה קרובה לבוא'.
 ש"ח 'ערוגות הבשם' אר"ח סי' כג ובאותו ענין: בסדר **לב שמח** (נדפס תר"ג, עמ' 10) הובא רמז נאה על ברכת: "שבת היא מלועלך ורפואה קרובה לבוא":
"שבת היא מלועלך" - ביום השבת שאין זעקים בברכות הבקשה, דהינו הברכות האמצעיות של שמונה עשרה, אפשר לפעל ישועות כבר ב"רפואה" שהיא "קרובה לבוא" - בברכה השנייה, הקרובה יותר בסדר 'שמונה עשרה', שבה אנו מזכירים את שבתו של הקדוש ברוך הוא: "ורפואה חולים".

ברכה על מצות כבוד הורים

"כבד את אביך ואת אמך" (כ"א)
 רבים תמהו מפני מה לא תקנו חכמים ברכה על מצות כבוד אב ואם כפי שתקנו על שאר מצוות עשה?
 ישוב נפלא לכך אמר רבי יעקב ישראל אלגאזי, רבה של ירושלים לפני מאות בשנים, על פי המספר בירושלמי (פאה א א) על התנא רבי טרפון, שפעם יצאה אמו לטיל בשבת בחצר ביתה ולפתע נקראה רצועת סנדלה באפן שאסור היה לתקנה. משארה זאת רבי טרפון לא הסס, ומיד הניח את שתי ידיו תחת רגלה וכן הוליתה עד שהגיעה למטתה. כלשמונה חכמים על כך אמרו: "אפלו היה הוא עושה כך אלק אלפי פעמים, עדן לא הגיע לחצי משעור הכבוד שמחייבת התורה את האדם כלפי הוריו".

לפי זה נזכר להבין מדוע לא תקנו ברכה למצוה זו, שהרי בדברי חז"ל - קשה עד מאד לקיימה בתקנה, ואם יברך הרי תהיה זו בדרך כלל ברכה לבטלה.

חובת האדם להתפלל על צער השכינה

"לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב" (כ"ט)
 בדרך דרש אמר הרבי בעל 'אמרי חיים' מו"ז נ"א:
 התורה מזכה אותנו כי בעמדתו לפני הבורא יתברך בתפלה, בל נתפלל לפניו רק על צורך וזהב - שלא תחסר פרנסתנו, אלא עלינו להקפיד תמיד לכלל בתפלתנו אף בקושה על צער השכינה.

ואשם דברי בפיך

"בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיד" (כ"א)
 מפני מה נקטה כאן התורה: "אשר אזכיר את שמי" ולא "אשר תזכיר את שמי"?
 פרש רבי אברהם כעס בספרו 'צירוף המור':
 באה התורה להדגיש במלה זאת כי פאשר היה הזכרת השם המפורש יוצאת מפי הכהן הגדול, לא היה מוציאה בשפתיו, אלא ב"ת קול" היא זו שהיתה יוצאת מפי שפתיו. כפי שאנו מזכירים בנפש תפלת מוסף של יום הכפורים: "הכהנים והעם... כשהיו שומעים את השם נתקבד... מפני ש יוצא מפי כהן גדול" - קול הגית השם היה יוצא מפינו, אף לא הכהן היה זה שמוציאו.

בספר 'עמוד אש' (עמ' 17) מעיד תלמיד המהר"ל ד"סקין על שראו עיניו לעתים תכופות במהלך למודו עם רבו הגדול:
 פאשר היה המהר"ל נתקל במהלך למודו בסוגיה שלא עלה בידו לישיבה, בקש מתלמידו היושב לפניו להקריא בפניו בקול רם את לשון הגמרא, מלה במלה, ובינתיים היה צועד לאורך החדר והנה נשוב כשהוא שקוע בשירעפי עיונו, עד שהיה נפתח מעין דמעותיו.

או אז היה פורש לקרן זוית ומתפלל בלב נשבר לפני ה' שאיר עיניו במאור תורתו, ולאחר שהיה אומר ודוי ומפריש צדקה, מיד היה הקדוש ברוך הוא מאיר את עיניו, והסוגיה היתה מתבארת לפניו באר היטב.

טרם יקראו ואני אענה

"כל אשר דבר ה' נעשה" (ט"ו)
"אמר רבי חמא ברבי חנינא: מאי דכתיב (שה"ב א): 'כתפוח בצפי היצר כן דווי בין הבנים', למה נמשלו ישראל לתפוח? לומר לה: מה תפוח זה פרוי קודם לעליו, אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע" (שבת פח א).
 הקשו התוספות (שם ד"ה פרוי): הרי לא את ישראל ממשיך הכתוב לתפוח, כי אם את הקדוש ברוך הוא, ככתוב: "כן דווי בין הבנים?"

בני ישראל ענו אמן אחר הדברות
"וענו כל העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה" (ט"ו)
 ראשי תבות: "ויאמרו כל אשר דבר יי נעשה" הן בגמטריה 'אמן'. מכאן רמז לדברי הקדמונים שאחר כל אחד מעשרת הדברות ענו: ש'ר'א'ל 'אמן'.

אמ"ו ואמ"ו רמז קל

ישוב נפלא לקושיה זו אמר הרב הקדוש רבי יהושע מבעלז: בהצרת נעשה ונשמע' ה'לכו בני ישראל בני של הקדוש ברוך הוא, שהרי אף הוא עונה לישראל (נעשה) בטרם ישימו לפניו את תפלתם (נשמע), ככתוב (ישעיה סה כד): "והיה טרם יקראו ואני אענה". לכך כנו חכמים בדבריהם: בדמוי הכתוב את הקדוש ברוך הוא לתפוח שפריו קודם לעליו, נכללו בשבת זה אף ישראל שהלכו בדרך זו, לכו ד"ק הכתוב ואמר: "כן דוד" - הקדוש ברוך הוא, "בין הבנים" - עם ישראל.

באותו ענין הוסיף ופרש הרבי זצ"ל את אשר אנו משוררים בגמירות יום השבת: "ובאו כלם בברית יחד נעשה ונשמע ארו כפחד" - בני ישראל אמרו נעשה ונשמע כפי שאמר האחד - יחדו של עולם שאף הוא מקדים נעשה לנשמע.

שבת היא מלועלך ורפואה קרובה לבוא

"משה ידבר והאלקים יענו בקול" (ט"ט)
 מפסוק זה למד הרב הקדוש רבי יעקב יצחק 'החווה מלבין' רמז להלכה המבארת בשלחן ערוך (א"ח רפ א) כי המבקר

אשרי טא-ל יעקב בעזרו

"שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה; ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרו" (יה"ג ט)
 מפני מה לא כתבה התורה לגבי אליעזר: "כי אמר" כפי שכתבה לגבי גרשם?
 פרש רבנו יצחק בן אשר הלוי, מבעלי התוספות:
 את הפסוק: "גר הייתי בארץ נכריה" אמר משה רק באותה שעה שגולד בנו, אף המלים "אלקי אבי בעזרו" שגורות היו בפיו של משה תמיד ולא נאמרו רק לאותה שעה, על כן לא שיר לכתב לגביהו: "כי אמר".
 פרוש הר"ק"א על התורה

יתרו ברוך 'הגומל' על ישועת ישראל

"ויחד יתרו על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל; ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם" (יה"ט ט)
 באור נפלא על פסוק זה אמר הגר"ז מקריסק, על פי ההלכה המבארת בשלחן ערוך (א"ח ר"ט ד, ע"פ ה"ט"ז שם א) שיכול אדם לברך 'הגומל' אף על נס שארע לחברו, ובתנאי שלבו שמח עם חברו בנס זה, שאם לא כן הרי זו ברכה לבטלה.
 לפיכך הקדימה התורה: "ויחד יתרו", שרק משום ששמח יתרו על הנסים שנגעשו לישראל, יכול היה לברך: "ברוך ה' אשר הציל אתכם".
 יחדושי רבנו הגר"ז על התורה

בני ישראל ענו 'אמן' אחר ברכת יתרו

"ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה" (יה"ט ט)
"נגאי הוא למשה וששים רבוא שלא אמרו 'ברוך' עד שבא יתרו ואמר 'ברוך ה'" (סנהדרין ד א)
 מלשון הגמרא משמע שלאחר ששמע יתרו 'ברוך' אמרו אף בני ישראל 'ברוך', אימתי היה הדבר?
 באר רבי אברהם חיים שור: יש להניח כי בשעה שברך יתרו את ה' התכונן בני ישראל לצאת ידי חובת הברכה, כנפסק בשלחן ערוך (א"ח ר"ט ד), שמי שנגעשה לו נס יכול לצאת ידי חובת ברכת 'הגומל' בברכה שמברך חברו בעבורו, ולשם כך היה עליהם לענות 'אמן' אחר ברכתו. והרי נאמר: 'גדול העונה אמן יותר מהמברך', נמצא שפאלו אמרו 'ברוך' בעצמם.
 יתרו חיים סנהדרין ד א

תשובה קודמת לתורה

"ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני" (ט"ב)
"להקיש נסיעתו מרפידים לביאתו למדבר סיני; מה ביאתו למדבר סיני בתשובה אף נסיעתו מרפידים בתשובה" (ר"ש).
 מקף שבני ישראל שבו בתשובה לפני מעמד קבלת התורה למד השל"ה הקדוש (דרך חיים - תוכחת מוסר לו) סמך לדברי המקובלים, שהסבה שלעיתים מתקשה האדם להבין ענין מעניני התורה היא מחמת החקאים שעשה, ועל כן ראוי שישבו האדם בתשובה קודם למודו.
 מסבה זו הסכימו מסדרי התפלה את ברכת 'השיבנו' לברכת 'אתה חונן', ללמדך שתלויה היא ברכת 'אתה חונן' בברכת 'השיבנו'.

ברכה בלא אמן - פלג גופא

בעש"ק יתרו (כ"א בשבט) יחול יומא דהלולא הל"ה דכ"ק הרב הקדוש רבי יחיאל יהושע מביאלא זיע"א, אשר הקפיד עד מאד על אמירת ברכות השחר בחברותא, כפי שהובא בסדר הנהגותיו (סדר היום' אות 0):
"...ולומר ברכת השחר בפני איזה אנשים שיענו אמן, כידוע מקדושי עליון שברכה בלא אמן הוא ממש פלג גופא".
 בספרו הקדוש 'חלקת יהושע' (פר האזינו) הוסיף ונאמר:
"מלבד שאמירת הברכות בקול רם מעוררת את פונת המברך, אף גורמת שאחרים יפנו לענות אמן אחריה. ובזכות זו מקשיבים מן השמים לתפלת המברך, רמז לדברי: 'האזינו השמים ואדברה' (דברים לב א) - אימתי מקשיבים משמים לתפלתו של האדם, בעת שמברך בקול רם באפן ש: 'ותשמע הארץ אמרי פני'".

אמן. עונים ונענים.

שירת הים (ג)

מי כמכה באלם ה'

את הפסוק: "מי כמכה באלם ה'" דרשו חז"ל (גט"ו טו ב): "מי כמכה באלמים" שהקדוש ברוך הוא שומע את חרופיהם של הרשעים ושונתם.

באר זאת ה'קל' יקר' (פירוש שלח) על פי מאמר הכתוב (תהלים טו ב): "השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד חרופיו". שבחו של הקדוש ברוך הוא אינו מבטא רק פני בני האדם שזכו בכח הדבור, אלא אף חלקי הדומם שבבריאה משבחים את ה', שכן עצם פעילות מערכות הבריאה ללא הפסק ובתאום כה משלם, משמשת עדות להנהגת ה', לתקופה ולגבורתו.

לכאור הדברים מוסיף ומביא ה'קל' יקר' את המשל המובא במדרש (כ"ד א) ל"מלך שבנה ארמון גדול ומפאיר. בתחלה הושיב בו אלמים ובכל יום היו הם משכימים ושואלים בשלום המלך כפי יכלתם הדלה. לאחר תקופה החליפם המלך בפסוקים, אף הם כרדו בו. מה עשה המלך? עמד והחזיר את הארמון לקומתו. כך הקדוש ברוך הוא, בתחלת בריאת העולם היה עמו שבתו מן המים, ככתוב (תהלים צג ד): "מקלות מים רבים אדירים משביי ים אדיר פמרום ה'", ולאחר מכן התחילו בני אדם לשבחו. כיון שמרדו בו המצריים, שב והשתבח באמצעות גלוי גבורתו על המים.

שלשת עמודי העולם

רבנו בחיי בפרושו על התורה (שמות טו ו) הביא כי בזכות שלושה דברים אלו נגאלו ישראל ממצרים: בזכות התורה, בזכות העבודה ובזכות גמילות חסדים. במדרש (במדבר יב ע"ש עוד) הביאו חכמינו זכרונם לברכה: "על שלושה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, ושלושתן יזכרו משה בפסוק אחד: 'נחית בחסדך עם זו גאלת' - זה החסד, 'נחלת בעדך' - זו תורה (ראה וזכים סטו א), 'אל נהיה קדשך' - זו עבודת המושכן והמקדש".

דבר נפלא הובא ב"מא דבי אליהו" (נ"ב כג): "אף דוד המלך היה משבח יוצאי מצרים... שנתקצבו לשבו עד שהיו כלם באגדה אחת, וכתרו ברית שיעשו גמילות חסדים זה עם זה..."

הוסיף ואמר הרב הקדוש רבי משה יחיאל הלוי אפשטיין מאו"רוב זצ"ל: בלשון המשנה (אבות א ב) הקדימו חכמים את התורה לגמילות חסדים, ואלו כן האן הקדים הכתוב את החסד (נחית בחסדך) לפני התורה (נחלת בעדך). מקץ נזכר ללמד יסוד גדול במצות גמילות חסדים:

אף כי בסדר תולדות ישראל כרתו הם את ברית החסד עוד בטרם קבלו את התורה, עלינו לדעת כי התורה היא השורש לכל מעשי החסד. מצות גמילות חסדים אינה תולדה של רחמנות או נימוס טבעי, אלא עלינו להנהיג בה כי כך נטינו בתורה. אם נתמיד להתחשב עם רעינו לאור ידיעה זו, הרי שלא נטעה חלילה ברחמנות על אכזרים, או ברחמנות שלא במקומה, אלא כל מעשה חסד יעשה על ידינו אף ורק לפי הנהגות התורה.

ורמז גדול יש בדבר: המלים "גמילות חסדים" הן בגימטריה "תורה", ללמדנו כי אין חסד בלא תורה (באר משה דברים א' עמ' כז).

דרכו של היצר הרע - אחלק שלל

מספר כי כדי להרחיב את דעת הש"י, נהג חותנו הפסור רבי בנימין וואלף טויב להניח על שלחנו בשעת למדו אערה גדושה בדיגרי זהב. באחד המימים נכנס חותנו אל החדר בעת שישב הש"י וחדש את חדושי. נטל חותנו מעם השלל שני מטבעות זהב ואמר: "הנה נוכחתי כי הצלחתך באת הדנה הנה הרבה מעבר לרגלי, ורצוני לברך את האם גם במסחר תצלח באתה המדה. כאן נא אפוא אל תשחור ונשה לסחר במצעות מטבעות אלו".

שמע הש"י לקול חותנו ויצא אל השוק. כצפוי, כשרונו הפיחד עמד לו גם במקצוע זה, ותוך זמן קצר מצא סחורה טובה במחיר הדומנות, מכרה ורכש בתמורתה סחורה טובה יותר, עד שכעבר שעות פסורות שב לבית חותנו כשקנין צרור נאה של מטבעות, פרי רוחו מסחרו.

משפנה אליו חותנו גם בימים השני והציע לו לחזור על הצלחת יום האתמול, כבר היתה התשובה בוכנה בפיו: "דומני כי לך התפוח הפתוח בארמו: אמר אויב - השטן המבקש להחטיא את האדם, ארדף אשיג - אם רצוני ללכת את האדם ברחות החסאים, אזי אחלק שלל - אגם לו להרויח מעל ומעבר לרגלי, כדי שמתוך כך יפחח תלמודו, ואני אבא אל ספוקי כאשר תמלאמו נפשי - מהו יתרוקן מדברי תורה ויתמלא בדברים בטלים.

אף שים נא לבך, חותני היקר, לסיים הפסוק: אריק חרבי תורישמו יד' - לאחר שפסיד השטן את מלאכתו, מיד נוטל הוא את חרבו הרעה ומרושש את האדם גם מפספו, וקב יוצא האדם שרם מלא ומפאיר".

אמרו, תשובתו הצנחית של הש"י התקבלה על לב חותנו, ומכחה זכינו אנו לראות את חבוננו הגדולים והנפלאים המאירים את חיינו עד עצם היום הזה (סדר הליכות הים עמ' סד).

כי לה' המלוכה ומישל בגוים

בפרושו למשלי (כז כז) באר הגאון מוילנא חלוק הוא המלך מ'מושל'; מלך הוא מי שהמליכוהו בני עמו עליהם מרצון, ומושל הוא מי שהשליט עצמו בכח ובגבורה ללא הסכמת העם. שתי בחינות אלו באו לידי פטוי בחלומי של יוסף הצדיק (בראשית לו ז): מחד כתיב: "והנה קמה אלתמי וגם נצבתי" - מאלהי, בבחינת מושל, ומאידך כתיב (שם): "והנה תסבינה אלתמי כי ותשתחוו לאלתמי" - מרצוני, בבחינת מלך. לפיכך השתמשו אחיו בתגובתם בשתי הלשונות: "המלך המלך עלינו אם משול תמשל בנו".

על פי יסוד זה תפוסה הנ"ל ונאר את הסבה שאנו נוהגים להוסיף בתפלת שחרית, לאחר שירת 'אזי ישר', את פסוקי האלה: "כי לה' המלוכה ומישל בגוים" (תהלים ככ ט), "ועליו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה לה' המלוכה" (עובדיה א כא), ללמדנו כי בזמן הזה אנו מקבלים את מלכות ה' מרצוננו, ואלו על הגוים מושל הוא בכח, אף לעתיד לבוא ששקבלו כל יושבי תבל את על מלכותו, אזי: "והיתה לה' המלוכה" - תנשא מלכותו ברוצן על כל העולם.

אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה

רבים מקרב מחננו, בפרט כאלו שפרנסתם מחיבת אותם לשהות במחצת אנשים הרחוקים מדרך התורה והמצוות, או כאלו שאין אש התורה והיזאה בוערת בלבבם די הצדק, מוצאים עצמם עומדים מפעם לפעם בפני נסיונות קשים בבוזאם לקים את מצוות ה'. לעתים עליהם להאבק טוב ושוב על ענינים שבקדשה, אף בדברים שבשהותם ביז' ראי ה' נראים קלים ביותר.

על מעשה שקזה, שמוסר השכל נפלא טמון בסופו, ספר הגאון רבי בן ציון לופס:

מעשה ביהודי ששמש כמנהל בנק בעיר מגוריו. לדאבון לב גדל במשך שנים רבות הרחק מדרך התורה והמצוות, אולם בהגיעו לימי הבינה התעוררו בלבו רגשות של קדשה, ולאחר תהליך התחזקות שעבר, גמלה בלבו ההחלטה לשוב אל בוראו בלב שלם ולקבל על עצמו על תורה ומצוות.

בכל בקר השכים האיש קום, הגיח תפלין והתפלל. לאחר מכן סעד את ארוחת הבקר, כשהוא מקפיד על כל דיני הסעודה, כנטילת ידים, ברכות ההניין וברכת המזון, ומשפסיד מהר לצאת לעבודתו.

אף כי מיום הלק האיש והתחזק בדרכי התורה ומצוותיה, לעת עתה עשה את הכל בין כתיבי ביתו. מחסום הבושה עמד בעונכרו, וגרם לו להמשיך ולהתנהג כלפי חוץ ככמיים עברו. הוא לא עבר, חלילה, על שום מצוה, אף מאידך גם לא קים אף אחת כזו בהיותו בין אנשים.

כך ארע שבעת שיבתו בפגישות עם צנת עובדיו או לקוחותיו, הגשו לפניו שתייה ומזונות, ומידענו נקלע לקשי: מחד הוא לא רצה לאכל בלי ברכה, ומאידך התביש לברך לעיני עובדיו ולקוחותיו. אלו היה מחליט ביום בהיר להפנע מלאכל באותן פגישות, או אלו היה מתחיל לברך על המאכלים, נודאי היה הופך לחוכא ואטלולא בעיני עובדיו - כך סבר, והוא לא היה מסגל לדמון את עצמו חונה בושה שפכו. הנסיון היה קשה מנשא בעבורו.

כך היה הדבר גם באחד המימים, כאשר נכנס לחדרו לעשיר גדול, מהטובים שבלקוחותיו, כשידיו אוחזות בצרור גדול של שטרות שבקש להפקיד בחשבונו. איש זה ידע היה בגנוני הכבוד שבהם נהג בהיותו בין אנשים. דמותו ההדורה וחזונו המפצחצחת שוו לו תדמית של אדם מורם מעם.

אחד העובדים הגיח על השלחן קנצון קפה מהביל ומגש עמוס במיני תרמיא, והנסיון הקבוע עמד להתחיל: האם הפעם יצליח לעמד בו?

בעודו עומד ומנסה להרגיז יצר טוב על יצר רע, והנה נשמע קול חבטת.

לרע הפגל נשמט הצרור הכבד מיד העשיר, והמון השטרות שהיו בתוכו התפזרו על פני רצפת החדר ומחוצה לו.

קריאת בקלה נשמעה מפי העשיר. המנהל לחץ על כפתור החרום, הורה לצאת עובדיו לנעל את דלתות הבנק ומיד החל יחד עם עובדיו לאסף את השטרות הפזורים. משפסיד לאסף את השטרות שלמרגלותיו, נעמד על רגליו והלא-נאמן נגלה לנגד עיניו:

העשיר המבדבד והמורם מעם שרוע היה על רצפת החדר, חליפתו מאבקת ונדיו מפשפשות פאחוזות תזוזות מתחת לספה שעמדה בפנה. ככל הנראה חיש העשיר שמא מעט מהשטרות התגלגלו לשם, ומשך לא חס הוא על כבודו ומעמדו הרם, והחל מפשפש אחריהם בקדחתנות. מתברר כי כאשר מדבר היה בהפסד של כסף, לא חס העשיר על בגדיו היקרים שהתאבדו והתקמטו, ואף לא על כבודו ומעמדו הרם שהתבזה.

יתרה מזאת הפקידים שאף הם צפו מן הצד במתזה פאדונם, לא צחקו או לעגו על התנהגותו של העשיר. אדרבה, נראה היה מספר פניהם כי הם מצטערים לא פחות ממנו על המקרה המצער שארע לו.

ולפתע חזרה ההפך בלבו של המנהל: מדוע הפקידים אינם לועגים לעשיר? מדוע אינם בזים לו בלבם? אין זאת אלא משום שאף הם פמוהו רוחשים כבוד וערך עצום לכסף, ומבינים שבמקום חיש של הפסד יש להניח את גנוני הכבוד בצד ולנסות להציל ככל הניתן.

מדוע אפוא אני, הרהר העשיר, אחשש לכבודי ולמעמדי כאשר מדבר בהפסד של ברכות, אשר כבר יכתי להפיר עקבדה שכן חשבותו ויקרות יותר מספוקי והבה? מדוע עלי להתביש כאשר אני עושה דבר שכה יקר וחשוב בעיני?

בו במקום גמלה ההחלטה בלבו - מיזם זה והלאה לא לותר ולו על אמירת ברכה אחת בפה מלא, פדת וכדיו. יתכן שהמעשה הבלתי שגרתי יעורר תמיהה מקרב סובבי, אף בלום מקבד אני מפלוני העשיר והנבכד?

אמר ועשה. משאף שככה במקצת הסערה שסביבו, מהר לטל מן השלחן חתיכת עוגה, כסה את ראשו וברך, ולאחר שפסיד הוסיף ברכה אחרונה.

מזוית עיניו הוא שם לב כי כמה מן הפקידים הרימו גבה ואף גחכו, אף הוא לא ראה אף צדך להתנצל וגונו נותר זקוף ששהיה.

כצפוי, כעבר יום או ימים כבר התרגלו כל מפיריו להתנהגותו, וחדלו אף מלהריס גבה למראהו. למי שרצה להבין הוא ספק ברחב לב הסבר נאות, ונפר היה כי הדבר אף הוסיף לכבודו בעיניהם. אם לא די בכך, הרי שהתגברות זו נסכה בו כחות חדשים להתקדם בעבודת ה' עוד יותר, ולהתחזק עוד יותר בשמירת המצוות, עד שתוף זמן קצר הפך ליהודי חרד ושלם הפקפיד על קלה בכחמורה בין כתיבי הבית כמחוצה לו.

מספור נפלא זה נזכר ללמד עצה נפלאה לכל הרצה לעבד את בוראו באמת ובתמים, אף מתקשה בכך מפני הבושה - עליו להזכיר לעצמו טוב ושוב כי ערךן של המצוות אינו פחות מערכו של זהב או של כסף, ואם בעבורם מוכנים בני אדם להתבחות, על אחת כמה וכמה בעבור התורה והמצוות. ככל שיתמיד האדם להפיר עקבדה זו, כך יגדל ויגבע מקומו בין בני העליה, ומכאן נאילך תהיה דרכו קצרה להתעלות עוד ועוד במעלות התורה והקדשה לארץ מיים.

יקמות האור פ"ר עקב